

ÅRSRAPPORT 18

SPAREBANKEN MØRE

Innhold

3	Styrets årsberetning
5	Resultat
6	Balanse
7	Egenkapitaloppstilling
8	Kontantstrømoppstilling
9	Noteopplysninger
18	Revisors beretning

Styrets årsberetning

INNLEDNING

Sparebanken Møres Pensjonskasse ble opprettet den 31. desember 1987 av Sparebanken Møre for å forvalte bankens pensjonsordning for dens ansatte og pensjonister. Pensjonskassen skal yte alderspensjon og uførepensjon til pensjonskassens medlemmer, og etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller barn etter medlem.

Pensjonskassen har forretningskontor i Ålesund. Det er ingen ansatte i pensjonskassen. De administrative funksjonene utføres av ansatte i Sparebanken Møre. Styret i pensjonskassen består av 3 menn og 2 kvinner. To av styremedlemmene er valgt av og blant de ansatte i Sparebanken Møre og pensjonister som har rettigheter i pensjonskassen, og ett styremedlem er uavhengig av pensjonskassen og Sparebanken Møre. Pensjonskassens virksomhet forurenser ikke det ytre miljøet.

Ved utgangen av 2018 hadde pensjonskassen 74 aktive medlemmer. Det var på samme tid 202 alderspensjonister, 31 uførepensjonister, 35 ektefellepensjonister og 1 barnepensjonist. Pensjonskassen forvaltet i tillegg 194 fripoliser.

Sparebanken Møre har gjennomført endringer i sin pensjonsordning de siste årene med betydning for virksomheten i Sparebanken Møres Pensjonskasse. I 2009 ble ytelsesordningen, som er forsikret i pensjonskassen, lukket for nye medlemmer. Alle nyansatte har etter dette mottatt innskuddspensjon. Med virkning fra 1. januar 2010 ble ektefelle- og barnepensjon tatt bort, samt at fripoliseopptjeningen for uførepensjon ble tatt bort. I 2012 ble det vedtatt

en planendring som medførte at de årlige pensjonsutbetalingene reguleres i henhold til pensjonistenes andel av overskuddet. Med virkning fra 31.12.2015 ble ytelsesordningen ytterligere lukket ved at alle ansatte født i 1959 eller senere ble overført fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. I forbindelse med denne endringen ble det utstedt 132 nye fripoliser pr 1.1.2016 som forvaltes i pensjonskassen.

RESULTAT FOR 2018

Premieinntekter for 2018 utgjorde 19,3 mill. kroner (19,8 mill. kroner). Inntekter fra de finansielle eiendelene ble 3,7 mill. kroner (23,6 mill. kroner) samlet for kollektiv- og selskapsporteføljen. De lave inntektene fra finansielle eiendeler skyldes negativ verdiutvikling i rente- og kapitalmarkedet i fjerde kvartal 2018. Utbetalte pensjoner utgjorde 18,0 mill. kroner (16,9 mill. kroner), og endring i de forsikringsmessige avsetningene utgjorde -6,1 mill. kroner (12,8 mill. kroner). Det er avsatt 1,2 mill. kroner (8,8 mill. kroner) til styrking av premiereservene for best mulig å kunne imøtekomme kravene til premiereserve i det nye dødelighetsgrunnlaget. Pensjonskassen har totalt styrket premiereservene med 39,1 mill. kroner av totalt oppreserveringsbehov på 45,0 mill. kroner. De forsikringsrelaterte driftskostnadene ble 2,9 mill. kroner (2,8 mill. kroner). Skattekostnaden ble 1,3 mill. kroner (0 mill. kroner). Resultat etter skatt for 2018 ble 6,6 mill. kroner (10,6 mill. kroner).

BALANSEN

Pensjonskassens totale forvaltningskapital ved utgangen av 2018 var på 525,9 mill. kroner (524,0 mill. kroner). Investeringer i aksjer og fondsandeler utgjør 126,1 mill. kroner (81,6 mill. kroner), investeringer i

obligasjoner og andre rentebærende instrumenter utgjør 347,9 mill. kroner (365,6 mill. kroner) og bankinnskudd 51,8 mill. kroner (76,2 mill. kroner).

KAPITALFORVALTNING OG RISIKOSTYRING

Forvaltningen av pensjonskassens eiendeler er utkontraktert til Møre Aktiv Forvaltning. Verdijustert avkastning for 2018 ble 0,46 % (4,69 %). Pensjonskassens finansielle risiko er totalt vurdert som lav til moderat, og er knyttet opp til konkrete rammer gjennom det interne kapitalforvaltningsreglementet. Rammene er gjenstand for minst årlig gjennomgang i pensjonskassens styre. De finansielle eiendelene var ved utgangen av regnskapsåret plassert i aksjer, fondsandeler, obligasjoner og andre rentebærende instrument, samt bankinnskudd. Eiendelene er klassifisert som omløpsmidler og vurdert til virkelig verdi.

I kapitalforvaltningsstrategien er det et sentralt mål å sikre kapitalen på en slik måte at pensjonskassen i størst mulig grad blir i stand til å oppfylle sine forsikringsforpliktelser. I likviditetsstyringen er det et sentralt mål at pensjonskassen kan møte de utbetalinger som følger av de forpliktelsene en har påtatt seg. Kapitalen skal forvaltes under hensyn til sikkerhet, risikospredning, avkastning og likviditet. Innenfor rammen av forsvarlig sikkerhet og risikospredning skal pensjonskassen over tid søke å oppnå så god avkastning av de forvaltede midlene som mulig.

Det er etablert et godt system og velfungerende rutiner for måling og rapportering knyttet til finansiell og likviditetsmessig risiko. Det gjennomføres periodiske stres-

stester for å sikre at pensjonskassen har tilstrekkelig bufferkapital i henhold til regulatoriske og tilsynsmessige krav. Resultatene av disse stresstestene rapporteres til pensjonskassens styre. Pensjonskassens system for styring og kontroll evalueres også regelmessig av uavhengig kontrollfunksjon. Totalt sett er etablert internkontroll i pensjonskassen, herunder også internkontrollen hos leverandører av utkontrakterte tjenester, vurdert som velfungerende.

SOLIDITET OG EGENKAPITAL

Pensjonskassens egenkapital er gjennom 2018 styrket og utgjør 62,3 mill. kroner (55,7 mill. kroner).

Tilsynsmyndighetene har varslet større

fokus på pensjonskassenes bufferkapitalutnyttelse etter at nytt regulatorisk regelverk trådte i kraft. Sparebanken Møres Pensjonskasse rapporterer sin bufferkapitalutnyttelse til Finanstilsynet halvårlig via stresstest I. Rapportert nivå på bufferkapitalutnyttelse i stresstest I pr 31.12.2018 var 123 % (118 %).

Pensjonskassens solvensmargin utgjorde 350,0 % ved utgangen av 2018 (262,7 %).

DISPONERING AV ÅRETS OVERSKUDD

Det tekniske regnskapet for pensjonskassen viste i 2018 et overskudd før skatt på 7 847 000 kroner. Det ikke-tekniske regnskapet viste et overskudd før skatt på 51 000

kroner. Totalresultatet etter skatt utgjorde 6 559 000 kroner. Styret vedtar at det totale overskuddet disponeres på følgende måte:

Overført til annen egenkapital	6 559 000
Sum disponert	6 559 000

FORTSATT DRIFT

Styret bekrefter at forutsetning om fortsatt drift er til stede, og at årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling pr. 31.12.2018 og for resultatet i regnskapsåret.

Ålesund, 31. desember 2018

13. mars 2019

I STYRET FOR SPAREBANKEN MØRES PENSJONSKASSE

Erik Røkke
STYRETS LEDER

Bjørge Haram

Leif Kylling

Helge Knudsen

Britt Iren Tøsse Aandal

Sandra Myhre Helseth
DAGLIG LEDER

RESULTAT

Beløp i hele tusen	Noter	2018	2017
TEKNISK REGNSKAP			
Premieinntekter			
Forfalte premier, brutto		19 323	19 364
- Avgitte gjenforsikringspremier		-9	-8
Overføring av premiereserve fra forsikringselskap		0	414
Sum premieinntekter for egen regning		19 314	19 770
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		13 185	11 799
Verdiendringer på investeringer		-13 774	-324
Realisert gevinst og tap på investeringer		3 892	10 039
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	5, 9	3 303	21 514
Pensjoner mv.			
Utbetalte pensjoner mv.		18 022	16 876
Sum pensjoner mv.		18 022	16 876
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse			
Endring i premiereserve		5 349	13 090
Endring i tilleggsavsetninger		-4 053	-4
Endring i kursreguleringsfond		-7 427	-324
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		2	47
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	7, 8	- 6 129	12 809
Midler tilordnet forsikringskontraktene	7, 8	0	63
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		1 875	1 849
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		1 002	934
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	10	2 877	2 783
Resultat av teknisk regnskap		7 847	8 753
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		1 570	1 147
Verdiendringer på investeringer		-1 640	-31
Realisert gevinst og tap på investeringer		463	976
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	5, 9	393	2 092
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader		223	180
Andre kostnader		119	91
Sum kostnader knyttet til selskapsporteføljen	5, 9	343	271
Resultat av ikke-teknisk regnskap		51	1 821
Resultat før skattekostnad		7 898	10 574
Skattekostnad	12	1 339	0
Totalresultat	11	6 559	10 574
Disponeringer			
Overført til annen egenkapital		6 559	10 574
Sum disponeringer		6 559	10 574

BALANSE

Beløp i hele tusen	Noter	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Investeringer – Finansielle investeringer som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		9 240	8 651
Fond		6 140	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		42 422	38 764
Sum investeringer	5, 9	57 802	47 415
Andre eiendeler			
Bank		6 319	8 078
Sum andre eiendeler	9	6 319	8 078
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Forskuddsbetalte kostnader		0	644
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		0	644
EIENDELER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN			
Investeringer – Finansielle investeringer som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		66 540	72 945
Fond		44 219	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	5	305 515	326 856
Sum investeringer	9	416 274	399 801
Andre eiendeler			
Bank		45 509	68 111
Sum andre eiendeler	9	45 509	68 111
Sum eiendeler	3, 4	525 904	524 049
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital		39 000	39 000
Sum innskutt egenkapital	4	39 000	39 000
Opptjent egenkapital			
Annen opptjent egenkapital		23 300	16 741
Sum opptjent egenkapital	4	23 300	16 741
Forsikringsforpliktelse			
Premiereserve		458 660	453 311
Tilleggsavsetninger		3 058	7 111
Kursreguleringsfond		0	7 427
Premiefond		65	63
Sum forsikringsmessige forpliktelse	7, 8	461 783	467 912
Forpliktelse ved periodeskatt	12	487	0
Forpliktelse ved utsatt skatt	12	852	0
Sum avsetning for forpliktelse		1 339	0
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		482	396
Sum egenkapital og gjeld	3, 4	525 904	524 049

Ålesund, 31. desember 2018 / 13. mars 2019

I STYRET FOR SPAREBANKEN MØRES PENSJONSKASSE

Erik Røkke
STYRETS LEDER

Bjørg Haram

Leif Kylling

Helge Knudsen

Britt Iren Tøsse Aandal

Sandra Myhre Helseth
DAGLIG LEDER

OPPSTILLING OVER ENDRINGER I EGENKAPITALEN

2018	Sum egenkapital	Selskapskapital	Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital
Egenkapital pr. 01.01.2018	55 741	39 000	0	16 741
Totalresultat	6 559			6 559
Egenkapital pr 31.12.2018	62 300	39 000	0	23 300

2017	Sum egenkapital	Selskapskapital	Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital
Egenkapital pr. 01.01.2017	45 167	39 000	0	6 167
Totalresultat	10 574			10 574
Egenkapital pr 31.12.2017	55 741	39 000	0	16 741

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	2018	2017
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Premieinnbetaling	19 617	9 682
Pensjonsutbetalinger	-18 022	-16 876
Driftsutbetalinger	-3 571	-3 054
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-1 976	-10 248
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Renteinnbetalinger bankinnskudd	3 048	3 119
Renteinnbetalinger obligasjoner	8 068	8 698
Innbetaling av utbytte	3 571	1 313
Endring ved kjøp av verdipapirer	-210 215	-208 203
Endring ved salg av verdipapirer	140 143	133 524
Endring ved forfall på verdipapirer	33 000	53 000
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-22 383	-8 549
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling av selskapskapital	0	0
Netto kontantstrømmer av finansieringsaktiviteter	0	0
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	-24 361	-18 796
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	76 189	94 985
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	51 828	76 189

Noteopplysninger

1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet for Sparebanken Møres Pensjonskasse («Pensjonskassen») er satt opp i samsvar med Finansdepartementets forskrift av 20. desember 2011 om årsregnskap for pensjonsforetak.

Pensjonskassen er opprettet av Sparebanken Møre. Pensjonskassen skal forvalte bankens foretakspensjonsordning for dens ansatte og pensjonister, samt fripoliser for fratrådte og ansatte som er overført til innskuddspensjon. Regelverket for pensjonsordningen er fastsatt gjennom særskilt avtale mellom Pensjonskassen og banken, jf. foretakspensjonsloven § 2-1, 1. ledd.

Når et fratrådt medlem har rett til opptjent pensjon sikres rettighetene ved fripoliser i Pensjonskassen. Til og med 6. november 2012 ble disse rettighetene sikret i livsforsikringsselskapet DNB Liv. Etter dette har nytstedte fripoliser blitt forvaltet gjennom Pensjonskassen.

Sparebanken Møre har gjennomført endringer i sin pensjonsordning de siste årene med betydning for virksomheten i Pensjonskassen. I 2009 ble ytelsesordningen lukket for nye medlemmer. Alle nyansatte har etter dette blitt medlem av bankens innskuddspensjonsordning. Med virkning fra 1. januar 2010 ble ektefelle- og barnepensjon tatt bort, samt at fripoliseopptjeningen for uførepensjon ble tatt bort. I 2012 ble det vedtatt en planendring som medførte at de årlige pensjonsutbetalingene reguleres i henhold til pensjonistenes andel av overskuddet. Med virkning fra 31.12.2015 ble ytelsesordningen ytterligere lukket ved at alle ansatte født i 1959 eller senere ble overført fra ytelsespensjon til innskuddspensjon.

Arbeidstakerne yter ikke tilskudd til den ytelsesbaserte pensjonsordningen.

Valuta

Årsregnskapet er presentert i norske kroner (NOK).

Alle balanseposter i utenlandsk valuta skal omregnes til NOK etter kurser pr. 31. desember. Løpende inntekter og utgifter i valuta skal omregnes til NOK etter kurser på det tidspunktet de oppstod. Ved utgangen av 2018 hadde Pensjonskassen balanseposter som initielt var i utenlandsk valuta tilsvarende 12 mill. kroner. Løpende inntekter og utgifter gjennom 2018 har i all hovedsak vært gjennomført i NOK.

Finansielle eiendeler

Pensjonskassens finansielle eiendeler er klassifisert som omløpsmidler og verddivurdert fortløpende til virkelig verdi basert på observerbare markedsverdier i samsvar med IAS 39.

Renteinntekter fra obligasjoner og bankinnskudd blir tatt med i resultatregnskapet etter hvert som de blir opptjent. Opptjente, ikke betalte renteinntekter ved slutten av året fra obligasjoner blir inntektsført og bokført sammen med tilhørende investeringer i balansen.

Forsikringsforpliktelser

Forsikringsforpliktelsene skal ta hensyn til alle opplysninger som foreligger på tidspunktet for avleggelse av årsregnskapet og avsetningene skal være tilstrekkelige til å dekke Pensjonskassens totale forpliktelser i henhold til avtalene.

Premie og premiereserve er beregnet med dødelighetsgrunnlaget K2013 og et uføregrunnlag tilsvarende IR73.

Premiereserven er kontantverdien av opptjente rettigheter. Det foretas fulle avsetninger for nye

uførepensjonister. Fremtidige premier i foretakspensjonsordningen baseres på lineær opptjening. Pensjonskassen er pr 31.12.2018 ikke ferdig oppreservert til K2013. Oppreserveringen skal være ferdig senest pr 31.12.2020 og skal minst oppfylle en lineær opptrappingsplan, både for den andelen som skal dekkes av rente- og risikooverskudd (80 % av oppreserveringsbehovet) og fra egenkapitalen (minst 20 % av oppreserveringsbehovet). Renteoverskuddet på den enkelte fripolise benyttes først til å dekke fripolisens andel av eventuelt risikounderskudd, deretter regnes 20 % av fripolisens resterende renteoverskudd som egenkapitalbidrag i oppreserveringen

Tilleggsavsetningene kan i henhold til forskrift utgjøre maksimalt 12 % av premiereserven og kan anvendes til dekning av eventuelt renteunderskudd i Pensjonskassen.

Premiefondet kan benyttes til å dekke fremtidige premier eller oppregulering av løpende pensjoner.

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livsforsikringsselskap. Skattekostnaden i regnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat og netto skattepliktig formue. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier og skattemessige virkninger av underskudd. Netto utsatt skattefordel oppføres i balansen dersom det er sannsynlig at for delen kan benyttes.

Der annet ikke er angitt er alle tall i hele tusen.

2 BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGEN

Pensjonskassen ivaretar ytelsesordningen til sponsorforetaket Sparebanken Møre, samt forvalter fripoliser. Med virkning fra 31.12.2015 ble ytelsesordningen lukket ved at alle ansatte født i 1959 eller senere ble overført fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. I for-

bindelse med denne endringen ble det utstedt 132 nye fripoliser pr 1.1.2016 som forvaltes i pensjonskassen. Ved utgangen av 2018 hadde pensjonskassen 74 aktive medlemmer. Det var på samme tid 202 alderspensjonister, 31 uførepensjonister, 35 ektefelle-

pensjonister og 1 barnepensjonist. Pensjonskassen forvaltet i tillegg 194 fripoliser, hvor 158 er aktive, 17 er alderspensjonister og 19 er uførepensjonister.

3 RISIKOSTYRING

Pensjonskassens midler deles i to porteføljer:

- Selskapsporteføljen
- Kollektivporteføljen

Selskapsporteføljen utgjør pensjonskassens egenkapital. Kollektivporteføljen er de forsikringstekniske avsetningene i pensjonskassen. Pensjonskassens to porteføljer er underlagt en felles forvaltning.

Sparebanken Møres Pensjonskasse sin kapitalforvaltningsstrategi definerer strategi og rammer for kapitalforvaltningen av pensjonsmidlene. Den setter også standard for ansvarsforhold, måling, overvåking, og rapportering. Strategien skal gjennomgås minimum årlig og revideres/vedtas av styret i pensjonskassen.

I forvaltningen av pensjonskassers midler står en overfor en hovedrisiko, nemlig muligheten for ikke å kunne oppfylle forpliktelsene overfor rettighetshaverne. I en kapitalforvaltningsstrategi er det et sentralt mål å sikre kapitalen på en slik måte at pensjonskassen i størst mulig grad blir i stand til å oppfylle sine forsikringsforpliktelser.

Innenfor rammen av forsvarlig sikkerhet og risikospredning skal pensjonskassen over tid søke å oppnå så god avkastning av de forvaltede midler som mulig. Langsiktigheten i forvaltningen tilsier at pensjonskassen må påta seg både renterisiko og øvrig markedsrisiko for å ha mulighet til en moderat meravkastning utover den risikofrie renten.

Pensjonskassen gjennomfører periodiske stresstester, basert på et forenklet Solvens II regelverk, som legges til grunn for å vurdere risikonivået. Dette gjøres for å sikre at pensjonskassen har tilstrekkelig bufferkapital i henhold til regulatoriske og tilsynsmessige krav. Stress-testen analyserer hvordan uvanlige markedsforhold påvirker pensjonskassens bufferkapital, basert på et sett med scenarier. Med bakgrunn i beregninger gjennomført i stresstesten er det fastsatt en målstorelse for bufferkapitalutnyttelse.

Tabellen nedenfor viser potensiell resultateffekt for pensjonskassen ved en økning i rentenivået på ett prosentpoeng for pensjonskassens rentebærende verdipapirbeholdning. Beregningen er foretatt basert på gjeldende posisjoner og markedsrenter pr 31. desember.

	Inntil 1 år	1-2 år	Over 2 år	Totalt	Durasjon
2018	-477	-55	-2	-534	0,15
2017	-122	1 321	66	1 265	0,16

Pensjonskassen skal gjennom den vedtatte likviditetsstyringsstrategien sørge for tilstrekkelig god likviditet til

å foreta påregnelige utbetalinger. Tabellene nedenfor viser kontraktmessige ikke-diskonterte kontant-

strømmer. Tallstorelsene kan således ikke avstemmes mot balansen.

2018	Inntil 1 år	1-3 år	3-5 år	Over 5 år	Sum
Bankinnskudd	51 828				51 828
Aksjer og andeler	75 780				75 780
Fond	50 359				50 359
Obligasjoner	5 515	170 266	131 824	16 531	324 136
Sum	183 482	170 266	131 824	16 531	502 103

2017	Inntil 1 år	1-3 år	3-5 år	Over 5 år	Sum
Bankinnskudd	76 189				76 189
Aksjer og andeler	81 596				81 596
Obligasjoner	55 781	165 813	140 788	21 777	384 159
Sum	213 566	165 813	140 788	21 777	541 944

4 EGENKAPITAL OG SOLVENSMARGINKAPITAL

Pensjonskassen skal ha en solvensmarginkapital som til enhver tid er tilstrekkelig til å dekke

solvensmarginkravet beregnet etter nærmere angitte regler.

Tabellen nedenfor viser status for pensjonskassens solvensmarginkapital.

	2018	2017
Solvensmarginkrav	18 236	18 439
Beregnet solvens:		
Innskutt egenkapital	39 000	39 000
Opptjent egenkapital	23 300	16 741
Urealisert gevinst i selskapsporteføljen	0	-714
Tilleggsavsetninger (50 %)	1 529	3 588
Solvenskapital	63 829	58 615
Solvenskapital utover krav	45 593	40 176
Solvens margin	350,0 %	317,9 %

Pensjonskassens innskutte egenkapital er innbetalt som følger:

SELSKAPSKAPITAL	Beløp
1995	1 000
1997	2 000
2000	4 000
2002	14 000
2012	8 000
2015	10 000
Sum	39 000

5 FINANSIELLE EIENDELER

Pensjonskassens finansielle risiko er totalt vurdert som lav til moderat, og er knyttet opp til konkrete rammer gjennom det interne kapitalforvaltningsreglementet. Rammene er gjenstand for minst årlig gjennomgang i pensjonskassens styre. De finansielle eiendelene var ved utgangen av regnskapsåret plassert i aksjer, fondsandeler, obligasjoner og andre rentebærende instrument, samt bankinnskudd. Eiendelene er klassifisert som omløpsmidler og vurdert til virkelig verdi.

Kapitalen skal forvaltes under hensyn til sikkerhet, risikospredning, avkastning og likviditet. Innenfor rammen av forsvarlig sikkerhet og risikospredning skal pensjonskassen over tid søke å oppnå så god avkastning av de forvaltede midlene som mulig.

Det er etablert et godt system og velfungerende rutiner for måling og rapportering knyttet til finansiell og likviditetsmessig risiko. Det gjennomføres perio-

diske stresstester for å sikre at pensjonskassen har tilstrekkelig bufferkapital i henhold til regulatoriske og tilsynsmessige krav. Resultatene av disse stresstestene rapporteres til pensjonskassens styre. Pensjonskassens system for styring og kontroll evalueres også regelmessig av uavhengig kontrollfunksjon.

Alle investeringer i aksjer, fondsandeler og obligasjoner er foretatt i børsnoterte verdipapir.

Obligasjoner

	2018			2017		
	Pålydende	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Pålydende	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
OMF AAA	143 000	143 397	143 986	118 000	118 238	118 952
AAA	25 000	25 000	25 198	15 000	15 000	15 157
AA+ til AA-	11 000	10 941	11 076	11 000	10 941	11 145
A+ til A-	64 000	64 118	64 661	67 000	67 181	68 195
BBB+ til BBB-	26 000	26 009	26 127	20 000	19 984	20 231
BB+ til BB-	0	0	0	4 000	4 000	4 058
Ikke ratet	75 500	75 791	76 889	125 500	125 719	127 883
Sum	344 500	345 256	347 937	360 500	361 063	365 621

Virkelig verdi inkluderer påløpte renter med TNOK 899 i 2018 og TNOK 831 i 2017.

Aksjer og andeler 31.12.2018

	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Mowi ASA	5 681	5 602
Subsea 7 S.A.	4 926	3 460
Telenor ASA	4 583	4 477
Equinor ASA	4 453	4 734
Yara International	3 814	3 805
Storebrand Indeks - Alle Markeder N	3 769	3 732
Storebrand Global Multifactor N	3 734	3 519
TGS Nopec Geophysic	3 514	2 472
Volvo B	3 207	2 599
Aker BP ASA	3 164	2 454
Øvrige selskaper (34 stk)	43 114	38 926
Sum aksjer og andeler	83 958	75 780

Til virkelig verdi over resultatet

31.12.2018	Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Aksjer og andeler	75 780	0	0
Fond	50 359	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	169 185	178 752	0
Sum finansielle eiendeler	295 324	178 752	0

Til virkelig verdi over resultatet

31.12.2017	Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Aksjer og andeler	81 596	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	134 108	231 512	0
Sum finansielle eiendeler	215 704	231 512	0

Markedsverdien på instrumentene som handles i et aktivt marked er basert på omsatt kurs på

balansedagen. For de finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked benyttes egne

verdivurderinger basert på gjeldende markedsforhold, alternativt verdivurdering fra annen markedsaktør.

6 KAPITALAVKASTNING

	Realisert	Verdijustert
2014	3,98	3,45
2015	1,23	1,21
2016	4,04	5,79
2017	4,85	4,69
2018	2,28	0,46

Kapitalavkastningen er beregnet iht "Forskrift om beregning av kapitalavkastning i livsforsikringselskaper mv." Pensjonskassen har felles forvaltning av selskapsporteføljen og kollektivporteføljen og oppgitt kapitalavkastningsrente gjelder dermed for begge porteføljer.

7 FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSER

2018	Premie- reserve	Premiefond	Pensjonistenes overskuddsfond	Kursregulerings- fond	Tilleggs- avsetninger	Totalt
Balanse 01.01.2018	453 311	63	0	7 427	7 111	467 912
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse						
Netto resultatførte endringer	5 349	0	0	-7 427	-4 053	-6 131
Overskudd på avkastningsresultatet	0	2	0	0	0	2
Risikoresultatet tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	5 349	2	0	-7 427	-4 053	-6 129
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse						
Overføringer mellom fond	0	0	0	0	0	0
Overføringer til/fra selskapet	0	0	0	0	0	0
Balanse 31.12.2018	458 660	65	0	0	3 058	461 783

2017	Premie- reserve	Premiefond	Pensjonistenes overskuddsfond	Kursregulerings- fond	Tilleggs- avsetninger	Totalt
Balanse 01.01.2017	440 221	9 404	0	7 751	7 115	464 491
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse						
Netto resultatførte endringer	13 090	0	0	-324	-4	12 762
Overskudd på avkastningsresultatet	0	63	0	0	0	63
Risikoresultatet tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	13 090	63	0	-324	-4	12 825
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse						
Overføringer mellom fond	0	0	0	0	0	0
Overføringer til/fra selskapet	0	-9 404	0	0	0	9 404
Balanse 31.12.2017	453 311	63	0	7 427	7 111	467 912

Premiereserven 31.12 før fradrag for gjeld pga endring av dødelighetsgrunnlaget til K2013 utgjør:

	2018	2017
Foretakspensjonsordning	317 261	322 485
Fripoliser	147 221	137 835
Sum	464 482	460 320

Premiereserven 31.12 etter fradrag for gjeld pga endring av dødelighetsgrunnlaget til K2013 utgjør:

	2018	2017
Foretakspensjonsordning	313 792	318 125
Fripoliser	144 868	135 186
Balanse premiereserve 31.12	458 660	453 311

Fripolisen sin andel av tilleggsavsetningene:

	Foretakspensjonsordning	Fripoliser
Premiereserve	313 792	144 868
Tilleggsavsetninger	1 907	1 151
Premiefond	65	0
Sum pr bransje	315 764	146 019

For å styrke pensjonskassens dødelighetsgrunnlag er det gjort følgende årlige disponeringer:

	Beløp
2011	4 711
2012	10 176
2013	3 478
2014	4 197
2015	2 549
2016	4 798
2017 1)	-805
2017	8 832
2018	1 190
Sum	39 126
Oppreserveringsbehov	44 952
Gjenværende oppreservering fra overskudd	3 265
Gjenværende oppreservering som må tas fra egenkapitalen	2 561

1) Historisk korreksjon ved ny beregning.

Finanstilsynet krever at egenkapitalen skal dekke minst 20 % av oppreserveringsbehovet fordelt lineært over en 7 årsperiode fra 1.1.2014, dvs med TNOK 1 190 pr år. Egenkapitalen må bidra med mer hvis kassens rente- og risikooverskudd ikke dekker sin andel av gjenværende oppreserveringsbehov.

8 PREMIEFONDET

	Saldo	Endring	Anvendelse
		872	Tilførte renter
		-6 159	Midler trukket fra fondet
2014	32 124	270	Midler tilført fondet
		55	Tilførte renter
		-32 406	Midler trukket fra fondet
2015	0	227	Midler tilført fondet
		164	Midler trukket fra fondet
2016	9 404	9 568	Midler tilført fondet
		47	Tilførte renter
		-9 451	Midler trukket fra fondet
2017	63	63	Midler tilført fondet
2018	65	2	Midler tilført fondet

Premiefondet utgjør TNOK 65 pr 31.12.2018. Årlig premie for 2018 utgjorde TNOK 19 323.

9 INNTEKTER OG KOSTNADER AV FINANSIELLE EIENDELER

Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2018	2017
Renteinntekter, bankinnskudd	3 048	3 119
Renteinntekter, obligasjoner	8 135	8 514
Renteinntekter, andre	142	0
Utbytte aksjer/fond	3 430	1 313
Sum	14 755	12 946
Verdiendringer på investeringer		
Urealisert gevinst/tap obligasjoner	-1 944	2 861
Urealisert gevinst/tap aksjer og andeler	-12 520	-3 216
Urealisert gevinst/tap fond	-950	0
Sum	-15 414	-355
Realisert gevinst og tap på investeringer		
Realisert gevinst/tap obligasjoner	155	-132
Realisert gevinst/tap aksjer og andeler	4 200	11 147
Sum	4 355	11 015

10 DRIFTSKOSTNADER

	2018	2017
Aktuar	688	614
Reassuranse	8	8
Revisjon 1)	177	151
Finanstilsynsavgift	15	19
Forvaltningskostnader	2 098	2 029
Øvrige driftskostnader	233	232
Sum driftskostnader	3 219	3 053

1) Revisjonskostnader er inklusive merverdiavgift, og inkluderer honorar på kr 11 563 knyttet til skatt og ligningspapir (kr 10 169 i 2017).

Pensjonskassen har ingen ansatte. Daglig leder er ansatt i og får utbetalt lønn fra Sparebanken Møre.

Interne styremedlemmer har ikke mottatt godtgjørelse i 2018. Eksternt styremedlem, Britt Iren Tøsse Aandal, har mottatt kr 30 000 i styrehonorar i 2018.

11 RESULTATANALYSE FOR TEKNISK REGNSKAP

	2018	2017
Renteresultat 1)	-4 048	7 085
Administrasjonsresultat	-180	-137
Risikoresultat 2)	-457	977
Rentegarantipremie	9 675	9 726
Oppreservering ny dødelighetstariff	-1 190	-8 832
Til/fra tilleggsavsetninger	4 053	4
Ekstra avkastning tilført premiefond	-2	-63
Frigjort tilleggsavsetning avsatt til premiereserven (regulering av fripoliser)	-3	-6
Resultat av teknisk regnskap	7 847	8 753

	2018	2017
Dødsrisikopremie	400	407
Dødsrisikoerstatning	-1 352	-94
Uførisikopremie	663	778
Uførisikoerstatning	222	683
Dødelighetsarv 3)	-4 292	-4 114
Frigjort reserve ved død	3 911	2 911
Reassuransепremie	-9	-8
Reserve for annullerte fripoliser som tilbakebetales	0	414
Risikoresultat 2)	-457	977

1) Renteresultat for foretakspensjonsordningen utgjør TNOK -3 146 og for fripolisene TNOK -902.

2) Risikoresultat for foretakspensjonsordningen utgjør TNOK -13 og for fripolisene TNOK -435.

3) Fripoliser på egen balanse inngår med TNOK -435 i 2018 (TNOK -366 i 2017).

Resultat bransjer

Privat kollektiv pensjon

	Foretakspensjonsordning	Fripoliser	Sum
Premieinntekter	19 323	0	19 323
Netto inntekter fra investeringer i KP	7 444	3 285	10 729
Andre forsikringsrelaterte inntekter	0	0	0
Pensjoner m.v	-16 648	-1 373	-18 022
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - KP	4 370	-9 719	-5 349
Endring i tilleggsavsetninger	3 149	904	4 053
Midler tilordnet forsikringskontraktene - KP	-1	0	-1
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-2 460	-417	-2 877
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-9	0	-9
Resultat av teknisk regnskap	15 167	-7 320	7 847

12 SKATTEKOSTNAD

Spesifikasjon av årets skattekostnad	2018	2017
Betalbar skatt på årets resultat	452	0
Endring i utsatt skatt	852	2 239
Endring i ikke-aktivert utsatt skatt	0	-2 239
Formuesskatt	35	0
Sum skattekostnad	1 339	0

Beregning av årets skattegrunnlag	2018	2017
Resultat før skattekostnad	7 898	10 574
Permanente forskjeller	660	-1 348
Endring i midlertidige forskjeller	308	355
Effekt av overgangsreglene	-3 118	-
Avsatt til gevinstkonto	-4 729	0
Årets inntektsføring fra gevinstkonto	945	-
Overført til fremførbart underskudd (+) / benyttet (-)	0	-9 581
Grunnlag betalbar skatt	1 964	0
Betalbar skatt på årets resultat (skattesats 23 %)	452	0
Formuesskatt	35	0
Sum betalbar skatt	487	0

Oversikt over midlertidige forskjeller	2018	2017
Midlertidige forskjeller verdipapirer	89	8 068
Underskudd til fremføring	0	-10 545
Gevinst- og tapskonto	3 783	0
Sum midlertidige forskjeller	3 872	-2 478
Utsatt skatt (+)/utsatt skattefordel (-) (22 % i 2018 og 23 % i 2017)	852	- 570

Selskapet tilfredsstilte ikke vilkårene for balanseføring av utsatt skattefordel i 2017.

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 23 % av resultat før skatt (24 % i 2017)	2018	2017
Årsresultat før skatt	7 898	10 574
23 % skatt av resultat før skatt (24 % i 2017)	1 817	2 538
23 % av permanente forskjeller (24 % i 2017)	152	-323
Endret skattesats utsatt skatt	-39	25
Effekt av nye skatteregler	-626	-
Endring i ikke-aktivert utsatt skatt	0	-2 239
Formuesskatt	35	0
Beregnet skattekostnad	1 339	0

13 NÆRSTÅENDE PARTER

Sparebanken Møres Pensjonskasse vil, for å utøve sin normale drift, kjøpe tjenester fra Sparebanken Møre. Transaksjoner skjer på forretningsmessige vilkår.

Forvaltningen av pensjonskassens finansielle eiendeler er satt bort til Avdeling Aktiv Forvaltning i Sparebanken Møre i henhold til inngått avtale. Se note 10 for honorarer. Regnskap og øvrig administrasjon

tilhørende pensjonskassen utføres også av Sparebanken Møre. Pensjonskassens daglige leder er ansatt i og får utbetalt lønn fra Sparebanken Møre.

Til styret i Sparebanken Møres Pensjonskasse

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sparebanken Møres Pensjonskasses årsregnskap som viser et overskudd på kr 6 559 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med regnskapsloven og årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak, og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner

Offices in:

nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo 13. mars 2019
KPMG AS

Anna Pettersen
Statsautorisert revisor

SPAREBANKEN MØRE

Keiser Wilhelms gate 29/33

Pb. 121 Sentrum, 6001 Ålesund

Telefon 70 11 30 00

Design: Havnevik AS

Foto: Dravlausnykjen i Sykkylven, Martin Kristoffersen

sbm.no